

Test Information

Test Name	UPSC/MPSC/MES D5S2	Total Questions	100
Test Type	Examination	Difficulty Level	Beginner
Total Marks	200	Duration	120 minutes

Test Question Language:- ENGLISH

1. Within the NISAR mission partnership, which spacecraft-related responsibility is assigned to ISRO instead of NASA?

- a. Satellite commanding
- b. Orbit manoeuvre planning
- c. Radar operations planning
- d. Instrument engineering checkout

Answer. a

2.

Which product group is explicitly safeguarded under India's tariff commitments in the India–EFTA Trade and Economic Partnership Agreement?

- a. Engineering goods
- b. Dairy products
- c. Textile products
- d. Chemical products

Answer. b

3.

Which additional indicator determines selection under PM Dhan-Dhaanya Krishi Yojana alongside agricultural productivity and credit disbursement?

- a. Irrigation availability
- b. Post-harvest storage
- c. Cropping intensity
- d. Crop diversification

Answer. c

4.

Which NCMM measure directly supports continued availability of essential resources when regular deliveries face temporary disruption?

- a. Exploration licences
- b. Processing parks
- c. Overseas asset acquisition
- d. Strategic stockpiles

Answer. d

5. Which phrase represented the theme of the WAVES 2025 showcase tracing India's cultural heritage into technological innovation?

- a. Global media convergence
- b. Cross-border collaboration
- c. Interactive entertainment
- d. Kala to Code

Answer. d

6.

Which combination belongs to detailed cataloguing rather than the basic submissions collected by the Gyan Bharatam National Manuscript Survey?

- a. Language, district, custody duration

b. Script, location, ownership type

c. Language, script, subject

d. Subject, district, approximate number

Answer. c

7.

Among the coastal and island strongholds in the UNESCO-recognised Maratha network, which is protected under Maharashtra's archaeology directorate?

a. Sindhudurg

b. Khanderi

c. Suvarnadurg

d. Vijaydurg

Answer. b

8.

Which priority under South Africa's 2025 G20 Presidency addresses unfair sovereign assessments and costly borrowing in poorer nations?

a. Debt sustainability

b. Disaster resilience

c. Just energy transition

d. Critical minerals development

Answer. a

9.

As neighbouring settlements experience different weather, which BharatFS improvement enables more distinct predictions for each locality?

a. Improved orography

- b. Better filtering
- c. Higher resolution
- d. Better conservation

Answer. a

10.

Which Indian export sector received protection through quota arrangements and the Authorised Use Scheme under India–UK CETA?

- a. Steel exports
- b. Textile exports
- c. Leather exports
- d. Marine exports

Answer. c

11. Under Khelo Bharat Niti 2025, which pillar seeks to strengthen tourism, manufacturing and technology-related industries?

- a. Sports for Social Development
- b. Sports for Economic Development
- c. Sports – A People's Movement
- d. Nation's Excellence on the Global Stage

Answer. b

12. Which outcome of MumbaiOne's ticketing arrangements directly supports the Government of India's Digital India initiative?

- a. Improved intermodal transfers
- b. More informed travel decisions
- c. Simplified multi-operator journeys

d. Reduced reliance on cash

Answer. d

13.

Which occupational group was incorporated into NAMASTE after its launch to extend support beyond the scheme's original beneficiaries?

a. Sewer cleaners

b. Septic tank workers

c. Certified sanitation workers

d. Waste pickers

Answer. d

14. Following the WHO Pandemic Agreement's adoption, which body is responsible for negotiating the proposed PABS system?

a. World Health Assembly

b. Intergovernmental Negotiating Body

c. Governments and consulted experts

d. Intergovernmental Working Group

Answer. d

15. Which sequence reflects the successive early cultural phases identified at Mehrgarh through archaeological excavations?

a. Ceramic Neolithic → Aceramic Neolithic → Early Chalcolithic

b. Aceramic Neolithic → Ceramic Neolithic → Early Chalcolithic

c. Early Chalcolithic → Aceramic Neolithic → Ceramic Neolithic

d. Aceramic Neolithic → Early Chalcolithic → Ceramic Neolithic

Answer. b

16. Where did Gautama Buddha deliver his first sermon after attaining enlightenment at Gaya?

- a. Lumbini
- b. Kushinagara
- c. Sarnath
- d. Pataliputra

Answer. c

17. Which Jain dialectical concept treats assertions as dependent on qualifying conditions rather than presenting them unconditionally?

- a. Syādvāda
- b. Nayavāda
- c. Anekāntavāda
- d. Kevala Jnana

Answer. a

18.

Which limitation of Megasthenes' Indica explains historians' dependence on quotations preserved by subsequent Greek and Roman writers?

- a. Loss of the original manuscript
- b. Inclusion of mythical stories
- c. Exaggeration of certain descriptions
- d. Misinterpretation of social groups

Answer. a

19. Which combination of sanctum level and surviving spire condition characterises the Ambarnath Shiva Temple in Maharashtra?

- a. Raised sanctum and intact spire
- b. Raised sanctum and truncated spire
- c. Sunken sanctum and intact spire
- d. Sunken sanctum and truncated spire

Answer. d

20.

Which construction feature enabled Hemadpanti buildings in medieval Maharashtra to maintain structural stability without conventional binding agents?

- a. Layered ceiling structures
- b. Star-shaped ground plans
- c. Mortise-and-tenon joints
- d. Serrated stone facades

Answer. c

21. Which ruler received Mughal recognition under the agreement Chand Bibi negotiated following her defence of Ahmednagar?

- a. Ali Adil Shah I
- b. Ibrahim Adil Shah II
- c. Murtaza Nizam Shah I
- d. Bahadur Nizam Shah

Answer. d

22. What prompted the Adilshahi administration under Badi Sahiba to launch a military campaign against Shivaji Maharaj in 1659?

- a. Konkan expansion and fort captures

- b. Prataprao's reported betrayal at Jawali
- c. Strategic control over Wai region
- d. Initial reluctance among Bijapur generals

Answer. a

23. Which action was personally performed by Gaga Bhatta during Shivaji Maharaj's coronation ceremony at Raigad?

- a. Holding the golden umbrella
- b. Waving the ceremonial lamps
- c. Playing the musical instruments
- d. Firing the artillery salvos

Answer. a

24.

Which fiscal arrangement did Shivaji adopt to establish a more dependable income source after recognising the limitations of plunder?

- a. Continuation of Mulkigiri expeditions
- b. Redistribution of Nadgauda revenue shares
- c. Collection of Chauth and Sardeshmukhi
- d. Increased payments to the Pant Sachiv

Answer. c

25. Following the Battle of Palkhed, which demand of Peshwa Baji Rao did the Nizam accept during negotiations?

- a. Renewal of Mughal control over Hyderabad
- b. Recognition of Sambhaji II as Chhatrapati
- c. Maratha rights to chauth and sardeshmukhi

d. Cession of the forts near Purandar

Answer. c

26. Who opened Marathi schools under the Depressed Classes Mission in Mumbai to extend educational opportunities?

a. Mahatma Jotirao Phule

b. Justice M. G. Ranade

c. Maharshi Vitthal Ramji Shinde

d. Sir Sayyad Ahmad Khan

Answer. c

27. Which social injustice did Tarabai Shinde challenge in Stri Purush Tulana while responding to the 1881 Vijayalakshmi controversy?

a. Religious exclusion

b. Unequal accountability

c. Educational deprivation

d. Economic exploitation

Answer. b

28. How did the Poona Pact arrange the choice of representatives for seats allotted to the Depressed Classes?

a. Primary elections followed by joint electorate voting

b. Joint electorate voting followed by primary elections

c. Primary elections without joint electorate voting

d. Joint electorate voting without primary elections

Answer. a

29. Which post-war development, publicised through media and wireless sets, inspired Royal Indian Navy sailors to strike?

- a. Trials of INA officers
- b. Proposals for fleet expansion
- c. Closure of shore establishments
- d. Transfers between naval fleets

Answer. a

30. Which mountain range acts as the main water divide separating eastward and westward drainage in Maharashtra?

- a. Vindhya Range
- b. Aravali Range
- c. Satpura Range
- d. Sahyadri Range

Answer. d

31. Which mountain pass provides a major transport route between Mumbai and Nashik across the Western Ghats?

- a. Thal Ghat
- b. Bhore Ghat
- c. Palghat Gap
- d. Amboli Ghat

Answer. a

32. In which mountain range of Maharashtra is Kalsubai, the state's highest peak, located?

- a. Sahyadri
- b. Adula
- c. Baleshwar
- d. Harishchandragad

Answer. a

33. Which temple near Lonar combines Chalukya-period origins, Hemadpanthi architectural features and dedication to Lord Vishnu?

- a. Gomukh Temple
- b. Daitya Sudhan Temple
- c. Motha Maruti Temple
- d. Kamalja Devi Temple

Answer. b

34. Which part of India contains the largest extent of the Deccan Volcanic Province, covering over 500,000 sq km?

- a. Northern India
- b. Eastern India
- c. Western India
- d. Southern India

Answer. c

35. Which Godavari tributary originates on the eastern slopes of the Western Ghats and joins the main river within Ahmednagar district?

- a. Manjra
- b. Penganga

c. Wardha

d. Pravara

Answer. d

36. Which tributary joins the Tapi upstream of Hathnur Dam, near the boundary between its upper and middle sub-basins?

a. Purna

b. Girna

c. Vaghur

d. Gomai

Answer. a

37. Which river emerges from the meeting of Wardha and Wainganga near Chaprala in Maharashtra?

a. Kanhan River

b. Pench River

c. Pranahita River

d. Godavari River

Answer. c

38. Which district of Maharashtra contains the Jayakwadi Dam, constructed near Paithan on the Godavari River?

a. Beed

b. Jalna

c. Parbhani

d. Chhatrapati Sambhajinagar

Answer. d

39. Among the areas covered by the Salt Pan Atlas of India, which state is specifically associated with inland salt lakes?

- a. Gujarat
- b. Rajasthan
- c. Odisha
- d. Karnataka

Answer. b

40. Among crops covered by Vidarbha's agricultural advisory, which requires deeper soil sampling than rice during field preparation?

- a. Sorghum
- b. Groundnut
- c. Cotton
- d. Wheat

Answer. c

41. Which side of the Western Ghats lies in the rain-shadow region towards Marathwada?

- a. Northern side
- b. Southern side
- c. Western side
- d. Eastern side

Answer. d

42. Which district of Maharashtra experiences repeated seismic tremors in the Koyna region?

a. Ratnagiri

b. Satara

c. Thane

d. Latur

Answer. b

43. Which type of economic activity includes trade, transport and communication in the Mumbai–Pune corridor?

a. Tertiary activities

b. Quaternary activities

c. Secondary activities

d. Primary activities

Answer. a

44. Which group of river deltas is particularly exposed to destructive cyclones during the retreating monsoon over eastern India?

a. Ganga, Krishna and Kaveri

b. Godavari, Ganga and Kaveri

c. Godavari, Krishna and Kaveri

d. Ganga, Godavari and Krishna

Answer. c

45. Who selects members of Maharashtra's Vidhan Parishad for their expertise in literature, science, art or cooperative activities?

a. Graduate electorate

- b. Teacher electorate
- c. Legislative Assembly
- d. State Governor

Answer. d

46. When Maharashtra Vidhan Sabha members are evenly divided on a motion, which official has the deciding authority?

- a. State Governor
- b. House Leader
- c. Assembly Secretary
- d. Presiding Officer

Answer. d

47.

Which institutions also fall under the Maharashtra State Finance Commission's constitutional review of local finances alongside panchayats?

- a. Judicial tribunals
- b. Revenue departments
- c. Legislative committees
- d. Municipal bodies

Answer. d

48.

Under Article 243ZD, which criterion determines representation from rural and urban areas in Maharashtra's District Planning Committees?

- a. Geographical area
- b. Development expenditure

c. Population ratio

d. Local revenue

Answer. c

49.

Which principle governs the distribution of developmental funds across Vidarbha, Marathwada and other Maharashtra regions under Article 371(2)?

a. Uniform division

b. Revenue weighting

c. Equitable allocation

d. Population weighting

Answer. c

50.

Which financial resource determines the extent of development obligations imposed on a Zilla Parishad under Maharashtra's rural governance legislation?

a. Government grants

b. Block grants

c. District fund

d. Local cess

Answer. c

51.

For minor-mineral mining leases in Maharashtra's Scheduled Areas, what does PESA require from the Gram Sabha or Panchayat at the appropriate level?

a. Financial audit

b. Prior recommendation

c. Technical inspection

d. Revenue collection

Answer. b

52. Apart from eligible citizens, who can challenge an initial appellate order under Maharashtra's Right to Public Services Act?

a. Designated Officer

b. Competent Authority

c. State Commissioner

d. Public Authority

Answer. a

53. During a Maharashtra RTI appeal challenging denied records, who must demonstrate that the original refusal was justified?

a. Reviewing commissioner

b. Designated PIO

c. Requesting applicant

d. Appellate officer

Answer. b

54.

Which Maharashtra official serves as the State Government's principal representative across the administrative districts of a revenue region?

a. District Collector

b. Subdivisional Officer

c. Divisional Commissioner

d. Revenue Inspector

Answer. c

55. Once Mumbai's annual civic financial estimates have undergone committee preparation, which authority grants their final approval?

a. Municipal Commissioner

b. Education Committee

c. Standing Committee

d. Municipal Corporation

Answer. d

56. Which geographical region was the Aurangabad bench of the Bombay High Court primarily established to serve?

a. Vidarbha

b. Marathwada

c. Saurashtra

d. Konkan

Answer. b

57. Which principle is advanced through the Constitution's allowance of targeted measures for women and children under Article 15(3)?

a. Procedural equality

b. Electoral equality

c. Substantive equality

d. Formal equality

Answer. c

58. During an inquiry into alleged violations of tribal safeguards, which action is expressly authorised for NCST under Article 338A?

- a. Summon witnesses
- b. Grant injunctions
- c. Impose sentences
- d. Reverse judgments

Answer. a

59. A pending civil suit reaches a regular Lok Adalat but remains unsettled, where will its proceedings continue?

- a. State Authority
- b. District Authority
- c. Taluk Committee
- d. Original Court

Answer. d

60. In Maharashtra's current series, which designation applies when the State output estimate is compiled using current prices?

- a. Nominal estimate
- b. Real estimate
- c. Basic-price estimate
- d. Sectoral estimate

Answer. a

61.

Under the constitutional framework of Article 275, which form of fiscal support may be provided to a State assessed as needing assistance because of a revenue shortfall?

a. Share in central taxes

b. Own-source revenue

c. Non-tax revenue

d. Grants-in-aid

Answer. d

62.

Which pair of electricity distribution organisations is responsible for implementing the Revamped Distribution Sector Scheme (RDSS) in Maharashtra?

a. MERC and MAHADISCOM

b. MERC and BEST

c. Government of Maharashtra and MERC

d. MAHADISCOM and BEST

Answer. d

63.

In Maharashtra, which initiative should be used to improve essential amenities in settlements inhabited by VJNT and Special Backward Class communities?

a. Savitribai Phule Scholarship Scheme

b. MAHAJYOTI

c. Vasantrao Naik Tanda/Wasti Sudhar Yojana

d. SARATHI

Answer. c

64. Which measure is being pursued to make Nashik's grape trade less vulnerable to future harvest disruptions?

a. Expanding vineyard area in major producing talukas

- b. Introducing resilient export-oriented grape varieties
- c. Increasing dependence on European markets
- d. Concentrating production in the largest growing belt

Answer. b

65.

Which of the following correctly describes the type of financial support that State Government-owned corporations may receive under the Rural Infrastructure Development Fund?

- a. Finance for private industrial ventures
- b. Credit for short-term agricultural trading
- c. Loans for eligible rural infrastructure projects
- d. Finance for securities issued in the primary market

Answer. c

66.

When a traditional rural product receives Geographical Indication (GI) recognition, which effect most closely reflects its potential contribution to local economic development?

- a. Shifting production from villages to cities
- b. Limiting participation to large manufacturers
- c. Supplementing incomes of traditional producers
- d. Separating products from inherited local skills

Answer. c

67.

In Maharashtra's industrial development history, which body directly preceded the creation of Maharashtra Industrial Development Corporation?

- a. Board of Industrial Development

b. Borkar Committee

c. Industries Department

d. State Legislature

Answer. a

68.

For the Pune Auto Components Cluster, which pair consists entirely of institutions providing technical or educational support in Pune?

a. COEP and Government Polytechnic, Pune

b. ARAI and Laghu Udyojak Vikas Samiti

c. DIC and Women Entrepreneurs Society

d. COEP and Maratta Chamber of Commerce

Answer. a

69. Which activity is explicitly included among the priority industries promoted at the Shendra-Bidkin Industrial Area in Maharashtra?

a. Shipbuilding and marine equipment

b. Mining and mineral extraction

c. Petroleum refining and petrochemicals

d. Pharmaceuticals and biotechnology

Answer. d

70. Which group of organisations most clearly supports Mumbai's position as a major centre for financial activity in India?

a. Reserve Bank of India, Bombay Stock Exchange and National Stock Exchange

b. Tata Group, Reliance Industries and Aditya Birla Group

c. Mumbai Port Trust, JNPT and Mulund ICD

d. Western Railway, Central Railway and Konkan Railway

Answer. a

71.

Under Mahatma Jyotirao Phule Jan Arogya Yojana, how are treatment claims of participating hospitals settled under the integrated arrangement?

a. Patients first pay hospitals and later seek reimbursement

b. Hospitals recover the amount directly from eligible families

c. Patients submit claims separately to their local authorities

d. State Health Assurance Societies pay network hospitals directly

Answer. d

72.

Under the National Horticulture Mission framework, which crop had its development programme implemented separately through a dedicated board?

a. Cashew

b. Coconut

c. Cocoa

d. Spices

Answer. b

73.

Under the approach underlying the Human Development Index, which consideration is central when assessing people's opportunities in life?

a. Equality of material possessions

b. Freedom to choose valued ways of living

c. Uniform access to identical goods

d. Maximisation of national income alone

Answer. b

74.

A Maharashtra district has sufficient funds to undertake either a rural road project or an irrigation canal project. If it selects the irrigation canal, what economic concept describes the benefit forgone from the rural road project?

a. Sunk cost

b. Opportunity cost

c. Marginal cost

d. Fixed cost

Answer. b

75. Which type of forest forms the principal tiger habitat in Tadoba–Andhari Tiger Reserve of central India?

a. Tropical wet deciduous forest

b. Tropical dry deciduous forest

c. Tropical semi-evergreen forest

d. Tropical evergreen forest

Answer. b

76. Which watershed treatment is suitable for conserving rainwater on uncultivated hill slopes in Melghat?

a. Farm bunding

b. Sloping check dams

c. Hill-slope bunds

d. Contour trenches

Answer. d

77. When forests in Sanjay Gandhi National Park slow surface run-off and promote groundwater recharge, which cycle is regulated?

- a. Hydrological cycle
- b. Nitrogen cycle
- c. Carbon cycle
- d. Phosphorus cycle

Answer. a

78. Which animal was the primary focus of habitat protection when Bhimashankar Wildlife Sanctuary was established in Maharashtra?

- a. Indian spotted deer
- b. Indian giant squirrel
- c. Indian grey langur
- d. Indian wild boar

Answer. b

79. Urban development covers the muddy feeding grounds at Sewri, which habitat would be directly lost to visiting shorebirds?

- a. Sandy shore habitat
- b. Rocky shore habitat
- c. Coral reef habitat
- d. Coastal wetland habitat

Answer. d

80. At Nandur Madhameshwar, seasonal fluctuations in reservoir levels primarily represent changes in which environmental conditions?

- a. Geological conditions
- b. Atmospheric conditions
- c. Vegetation conditions
- d. Hydrological conditions

Answer. d

81. Which trophic group eats plants and can serve as prey for tigers in Pench Tiger Reserve?

- a. Apex consumers
- b. Secondary consumers
- c. Primary consumers
- d. Decomposers

Answer. c

82. Which type of forest is known as Khajan forest in Maharashtra's Konkan region?

- a. Evergreen forests
- b. Wet deciduous forests
- c. Mangrove forests
- d. Dry deciduous forests

Answer. c

83.

Which government measure is directly suited to tracking pollutant concentrations in the outdoor air surrounding Chandrapur's coal-based thermal power stations?

- a. Ambient Air Quality Monitoring

b. Continuous Stack Emission Monitoring

c. Periodic Coal Quality Testing

d. Industrial Emission Compliance Audits

Answer. a

84.

When human pressure divides leopard habitat into smaller, isolated patches near Junnar–Ambegaon, which ecological process is occurring?

a. Habitat degradation

b. Habitat conversion

c. Habitat shrinkage

d. Habitat fragmentation

Answer. d

85.

Under India's E-Waste (Management) Rules, 2022, which stakeholder must meet recycling targets for discarded electronic equipment?

a. Producer

b. Consumer

c. Retailer

d. Collection agent

Answer. a

86. When a road is paved in a stream catchment area, which movement of rainwater is likely to increase?

a. Soil infiltration

b. Groundwater recharge

c. Surface runoff

d. Plant water uptake

Answer. c

87. If ocean acidification threatens coral skeletons, which mineral compound is used by corals to form these structures?

a. Calcium sulphate

b. Calcium carbonate

c. Calcium phosphate

d. Calcium chloride

Answer. b

88.

Which commodity is specifically treated to reduce microbial contamination rather than prevent sprouting in BARC's food-preservation applications?

a. Mangoes

b. Spices

c. Onions

d. Potatoes

Answer. b

89.

Which form of matter is sought through faint, redshifted emissions by the Giant Metrewave Radio Telescope to study early cosmic structures?

a. Ionised hydrogen

b. Neutral hydrogen

c. Molecular hydrogen

d. Deuterium gas

Answer. b

90. Which component at power station is rotated directly by water released from the reservoir?

a. Turbine

b. Generator

c. Penstock

d. Sluice gate

Answer. a

91. Which physical principle enables a transformer to modify the supply potential for Mumbai's suburban railway network?

a. Self induction

b. Electrostatic induction

c. Mutual induction

d. Magnetic hysteresis

Answer. c

92. Which chemical reaction joins alkene-type starting molecules into repeating chains during the manufacture of synthetic materials?

a. Esterification

b. Polymerisation

c. Saponification

d. Hydrogenation

Answer. b

93.

Which machine separates the solid product from the remaining molasses following sucrose crystallisation at a Maharashtra sugar mill?

- a. Clarifier
- b. Evaporator
- c. Crystalliser
- d. Centrifuge

Answer. d

94.

Which optical phenomenon will enable the planned LIGO–India detector in Hingoli to detect minute differences between returning laser signals?

- a. Refraction
- b. Diffraction
- c. Polarisation
- d. Interference

Answer. d

95. For total internal reflection in an optical fibre, how must the angle of incidence compare with the critical angle?

- a. Greater than
- b. Less than
- c. Equal to
- d. Unrelated to

Answer. a

96.

When a small amount of hydrochloric acid enters an acetic acid–sodium acetate mixture, which ion primarily consumes the addition?

- a. Na^+
- b. CH_3COO^-
- c. Cl^-
- d. H_3O^+

Answer. b

97. During a red-cell transfusion, recipient antibodies attach to incompatible donor cells and link them together, which process occurs?

- a. Agglutination
- b. Coagulation
- c. Haemorrhage
- d. Circulation

Answer. a

98. During daylight, which principal cation accumulates in guard cells, lowering their water potential and promoting stomatal opening?

- a. Chloride ions
- b. Hydrogen ions
- c. Potassium ions
- d. Calcium ions

Answer. c

99.

Which sequence correctly represents thermal exchange during calcium carbonate decomposition followed by calcium oxide reacting with water?

- a. Release–release
- b. Release–absorption

c. Absorption—absorption

d. Absorption—release

Answer. d

100.

Which collective physical quantity necessarily remains unchanged when two moving carts collide on a smooth track without external forces?

a. Average speed

b. Linear momentum

c. Kinetic energy

d. Relative velocity

Answer. b

Test Question Language:- REGIONAL

1. NISAR मोहिमेतील भागीदारीअंतर्गत , NASA ऐवजी ISRO कडे सोपविण्यात आलेली अवकाशयानाशी संबंधित जबाबदारी कोणती आहे ?

a. उपग्रहाचे नियंत्रण

b. कक्षीय हालचालीचे नियोजन

c. रडार कार्यप्रणालीचे नियोजन

d. उपकरणांच्या अभियांत्रिकी तपासणीची प्रक्रिया

Answer. a

2.

भारत –EFTA व्यापार आणि आर्थिक भागीदारी करारांतर्गत भारताच्या शुल्कविषयक बांधिलकीनुसार कोणत्या उत्पादन गटाला स्पष्टपणे संरक्षण देण्यात आले आहे ?

a. अभियांत्रिकी उत्पादने

b. दुग्धजन्य पदार्थ

c. वस्त्रोद्योग उत्पादने

d. रासायनिक उत्पादने

Answer. b

3. कृषी उत्पादकता आणि कृषी कर्जवितरणासोबतच , प्रधानमंत्री धन-धान्य कृषी योजनेअंतर्गत निवडीसाठी कोणता अतिरिक्त निर्देशक विचारात घेतला जातो ?

a. सिंचनाची उपलब्धता

b. कापणीनंतरच्या साठवणुकीची सुविधा

c. पीक सघनता

d. पीक विविधीकरण

Answer. c

4.

नियमित पुरवठ्यात तात्पुरता व्यत्यय आल्यास अत्यावश्यक संसाधनांची उपलब्धता कायम राखण्यासाठी राष्ट्रीय महत्त्वपूर्ण खनिज अभियान (NCMM) अंतर्गत कोणता उपाय थेट मदत करतो ?

a. खनिज उत्खनन परवाने

b. खनिज प्रक्रिया उद्याने

c. परदेशातील खनिज मालमत्तांचे अधिग्रहण

d. धोरणात्मक साठे

Answer. d

5.

भारताच्या सांस्कृतिक वारशाचा तंत्रज्ञानातील नवोन्मेषाशी संबंध जोडणाऱ्या WAVES 2025 मधील सादरीकरणाची संकल्पना कोणत्या घोषवाक्याने व्यक्त केली होती ?

a. जागतिक माध्यमांचे अभिसरण

b. सीमापार सहकार्य

c. परस्परसंवादी मनोरंजन

d. कलेपासून कोडिंगपर्यंत

Answer. d

6.

ज्ञान भारतम् राष्ट्रीय हस्तलिखित सर्वेक्षणाद्वारे संकलित केल्या जाणाऱ्या प्राथमिक माहितीपेक्षा सविस्तर सूचीकरणामध्ये खालीलपैकी कोणत्या घटकांचा समावेश होतो ?

a. भाषा, जिल्हा आणि हस्तलिखित ताब्यात असण्याचा कालावधी

b. लिपी, स्थान आणि मालकीचा प्रकार

c. भाषा, लिपी आणि विषय

d. विषय, जिल्हा आणि हस्तलिखितांची अंदाजे संख्या

Answer. c

7.

UNESCO मान्यताप्राप्त मराठा दुर्गांच्या जाळ्यातील सागरी किनाऱ्यावरील व बेटांवरील किल्ल्यांपैकी महाराष्ट्राच्या पुरातत्त्व संचालनालयाच्या संरक्षणाखाली कोणता किल्ला आहे ?

a. सिंधुदुर्ग

b. खांदेरी

c. सुवर्णदुर्ग

d. विजयदुर्ग

Answer. b

8.

दक्षिण आफ्रिकेच्या २०२५ मधील G20 अध्यक्षपदाच्या प्राधान्यक्रमांपैकी , गरीब राष्ट्रांच्या सार्वभौम पतमानांकनातील अन्यायकारक मूल्यमापन आणि कर्जउभारणीचा वाढता खर्च या समस्यांना कोणता प्राधान्यक्रम संबोधित करतो ?

a. कर्जाची शाश्वतता

b. आपत्तींचा सामना करण्याची क्षमता

c. न्याय ऊर्जा संक्रमण

d. महत्त्वपूर्ण खनिजांचा विकास

Answer. a

9.

भारत -UK सर्वसमावेशक आर्थिक आणि व्यापार करारांतर्गत (CETA), कोटा व्यवस्थेद्वारे आणि अधिकृत वापर योजनेद्वारे भारताच्या कोणत्या निर्यात क्षेत्राला संरक्षण मिळाले ?

a. पोलाद निर्यात

b. वस्त्रोद्योग निर्यात

c. चामड्याच्या वस्तूंची निर्यात

d. सागरी उत्पादनांची निर्यात

Answer. a

10.

शेजारील वसाहतींमध्ये वेगवेगळ्या हवामान परिस्थितीचा अनुभव येत असताना , प्रत्येक ठिकाणासाठी अधिक स्वतंत्र हवामान अंदाज देण्यास भारताच्या BharatFS प्रणालीतील कोणती सुधारणा मदत करते ?

a. भूपृष्ठाच्या उंच-सखल रचनेचे अधिक अचूक निरूपण

b. अधिक चांगली गाळणी प्रक्रिया

c. अधिक उच्च अवकाशीय विभेदन

d. अधिक चांगले संवर्धन

Answer. c

11. खेळो भारत नीती २०२५ अंतर्गत पर्यटन , उत्पादन क्षेत्र आणि तंत्रज्ञानाशी संबंधित उद्योगांना बळकटी देण्याचे उद्दिष्ट कोणत्या स्तंभाद्वारे साध्य केले जाते ?

a. सामाजिक विकासासाठी क्रीडा

b. आर्थिक विकासासाठी क्रीडा

c. क्रीडा – लोकचळवळ

d. जागतिक स्तरावरील राष्ट्रांची उत्कृष्टता

Answer. b

12. मुंबईवनच्या तिकीट व्यवस्थेतील कोणता परिणाम भारत सरकारच्या डिजिटल इंडिया या उपक्रमाला थेट पाठबळ देतो ?

a. विविध वाहतूक साधनांमधील प्रवासबदल अधिक सुलभ होणे

b. प्रवासासंबंधी अधिक माहितीपूर्ण निर्णय घेता येणे

c. अनेक वाहतूक सेवा पुरवठादारांच्या सेवांद्वारे प्रवास करणे सुलभ होणे

d. रोख रकमेवरील अवलंबित्व कमी होणे

Answer. d

13. नमस्ते योजनेच्या प्रारंभानंतर , मूळ लाभार्थ्यांपलीकडे या योजनेचा लाभ विस्तारित करण्यासाठी कोणत्या व्यावसायिक गटाचा समावेश करण्यात आला ?

a. गटारांची स्वच्छता करणारे कामगार

b. सेप्टिक टँकची स्वच्छता करणारे कामगार

c. प्रमाणित स्वच्छता कर्मचारी

d. कचरा वेचणारे कामगार

Answer. d

14.

जागतिक आरोग्य संघटनेच्या (WHO) महामारीविषयक कराराचा स्वीकार झाल्यानंतर , प्रस्तावित PABS प्रणालीसंदर्भात वाटाघाटी करण्याची जबाबदारी कोणत्या संस्थेकडे आहे ?

a. जागतिक आरोग्य महासभा

b. आंतरशासकीय वाटाघाटी संस्था

c. सरकारे आणि सल्लामसलत केलेले तज्ज्ञ

d. आंतरशासकीय कार्यगट

Answer. d

15. पुरातत्त्वीय उत्खननाद्वारे मेहरगढ येथे ओळखल्या गेलेल्या प्रारंभीच्या सांस्कृतिक टप्प्यांचा योग्य क्रम कोणता आहे ?

a. मृद्धांडयुक्त नवाश्मयुग → मृद्धांडविरहित नवाश्मयुग → प्रारंभिक ताम्रपाषाणयुग

b. मृद्धांडविरहित नवाश्मयुग → मृद्धांडयुक्त नवाश्मयुग → प्रारंभिक ताम्रपाषाणयुग

c. प्रारंभिक ताम्रपाषाणयुग → मृद्धांडविरहित नवाश्मयुग → मृद्धांडयुक्त नवाश्मयुग

d. मृद्धांडविरहित नवाश्मयुग → प्रारंभिक ताम्रपाषाणयुग → मृद्धांडयुक्त नवाश्मयुग

Answer. b

16. गया येथे ज्ञानप्राप्ती झाल्यानंतर गौतम बुद्धांनी आपला पहिला उपदेश कोठे दिला ?

a. लुंबिनी

b. कुशीनगर

c. सारनाथ

d. पाटलीपुत्र

Answer. c

17. जैन तत्त्वज्ञानातील कोणती तार्किक संकल्पना विधानांना निरपेक्षपणे मांडण्याऐवजी विशिष्ट अटींवर अवलंबून मानते ?

a. स्याद्वाद

b. नयवाद

c. अनेकान्तवाद

d. केवलज्ञान

Answer. a

18.

मेर्गस्थेनिसच्या 'इंडिका' या ग्रंथाची कोणती मर्यादा लक्षात घेता , इतिहासकारांना नंतरच्या ग्रीक आणि रोमन लेखकांनी उद्धृत करून जतन केलेल्या उताऱ्यांवर अवलंबून राहावे लागते ?

- a. मूळ हस्तलिखित नष्ट झाले आहे
- b. त्यामध्ये पौराणिक कथांचा समावेश आहे
- c. काही वर्णनांमध्ये अतिशयोक्ती करण्यात आली आहे
- d. सामाजिक गटांचा चुकीचा अर्थ लावण्यात आला आहे

Answer. a

19. महाराष्ट्रातील अंबरनाथ येथील शिवमंदिराचे गर्भगृह आणि आजच्या शिखराची स्थिती यांचे कोणते संयोजन वैशिष्ट्यपूर्ण आहे ?

- a. उंचावरील गर्भगृह आणि सुस्थितीत असलेले शिखर
- b. उंचावरील गर्भगृह आणि वरचा भाग खंडित झालेले शिखर
- c. खोलगट गर्भगृह आणि सुस्थितीत असलेले शिखर
- d. खोलगट गर्भगृह आणि वरचा भाग खंडित झालेले शिखर

Answer. d

20.

मध्ययुगीन महाराष्ट्रातील हेमाडपंती इमारतींना पारंपरिक बांधकाम -जोडद्वयांचा वापर न करता संरचनात्मक स्थिरता प्राप्त होण्यास कोणत्या बांधकाम वैशिष्ट्यामुळे मदत झाली ?

- a. थरांमध्ये बांधलेल्या छतांची रचना
- b. तारकाकृती तळ आराखडे
- c. खाचा आणि खुंट्यांच्या साहाय्याने केलेले सांधे
- d. दातेरी दगडी दर्शनी भाग

Answer. c

21. अहमदनगरच्या संरक्षणानंतर चांदबिबीने केलेल्या करारानुसार मुघलांकडून कोणत्या शासकाला मान्यता मिळाली ?

- a. पहिला अली आदिलशाह
- b. दुसरा इब्राहिम आदिलशाह
- c. पहिला मुर्तुजा निजामशाह
- d. बहादूर निजामशाह

Answer. d

22.

इ.स. १६५९ मध्ये बडी साहिबा यांच्या नेतृत्वाखालील आदिलशाही प्रशासनाने छत्रपती शिवाजी महाराजांविरुद्ध लष्करी मोहीम सुरू करण्यामागील कारण कोणते होते ?

- a. कोकणातील विस्तार आणि किल्ल्यांवरील ताबा
- b. जावळी येथे प्रतापरावांनी विश्वासघात केल्याची मिळालेली माहिती
- c. वाई प्रदेशावरील सामरिक नियंत्रण
- d. विजापूरच्या सरदारांनी सुरुवातीला दाखवलेली अनिच्छा

Answer. a

23. रायगडावरील छत्रपती शिवाजी महाराजांच्या राज्याभिषेक सोहळ्यात गागाभट्ट यांनी स्वतः कोणती कृती केली ?

- a. सुवर्णछत्र धारण केले
- b. समारंभातील आरत्या ओवाळल्या
- c. वाद्ये वाजवली
- d. तोफांची सलामी दिली

Answer. a

24.

लुटीच्या उत्पन्नाच्या मर्यादा लक्षात आल्यानंतर अधिक विश्वासाह उत्पन्नाचे साधन निर्माण करण्यासाठी छत्रपती शिवाजी महाराजांनी कोणती महसूल व्यवस्था स्वीकारली ?

- a. मुलुखगिरीच्या मोहिमा सुरू ठेवल्या
- b. नाडगौडा महसुलातील वाट्यांचे पुनर्वितरण केले
- c. चौथाई आणि सरदेशमुखीची वसुली केली
- d. पंतसचिवांना दिल्या जाणाऱ्या देयकांमध्ये वाढ केली

Answer. c

25. पालखेडच्या लढाईनंतर झालेल्या वाटाघाटींमध्ये पेशवे बाजीरावांच्या कोणत्या मागणीला निजामाने मान्यता दिली ?

- a. हैदराबादवरील मुघलांचे नियंत्रण पुन्हा प्रस्थापित करणे
- b. संभाजी द्वितीय यांना छत्रपती म्हणून मान्यता देणे
- c. मराठ्यांच्या चौथाई आणि सरदेशमुखीच्या हक्कांना मान्यता देणे
- d. पुरंदरजवळील किल्ले मराठ्यांच्या ताब्यात देणे

Answer. c

26. शैक्षणिक संधींचा विस्तार करण्यासाठी मुंबईत डिप्रेसड क्लासेस मिशन अंतर्गत मराठी शाळा कोणी सुरू केल्या ?

- a. महात्मा ज्योतिराव फुले
- b. न्यायमूर्ती म. गो. रानडे
- c. महर्षी विठ्ठल रामजी शिंदे
- d. सर सय्यद अहमद खान

Answer. c

27. इ.स. १८८१ मधील विजयालक्ष्मी प्रकरणाच्या पार्श्वभूमीवर ताराबाई शिंदे यांनी 'स्त्री -पुरुष तुलना' या ग्रंथातून कोणत्या सामाजिक अन्यायाला आव्हान दिले ?

a. धार्मिक बहिष्कार

b. स्त्री-पुरुषांवरील जबाबदारीच्या निकषांतील असमानता

c. शिक्षणापासून वंचित ठेवणे

d. आर्थिक शोषण

Answer. b

28. पुणे करारानुसार दलित वर्गासाठी राखीव असलेल्या जागांवरील प्रतिनिधींची निवड कशा प्रकारे करण्यात येणार होती ?

a. प्राथमिक निवडणुकीनंतर संयुक्त मतदारसंघाद्वारे मतदान

b. संयुक्त मतदारसंघाद्वारे मतदानानंतर प्राथमिक निवडणूक

c. संयुक्त मतदारसंघातील मतदानाशिवाय प्राथमिक निवडणूक

d. प्राथमिक निवडणुकीशिवाय संयुक्त मतदारसंघाद्वारे मतदान

Answer. a

29. माध्यमे आणि बिनतारी संदेशवहन संचांद्वारे प्रसिद्ध झालेल्या युद्धोत्तर काळातील कोणत्या घडामोडीमुळे रॉयल इंडियन नेव्हीच्या खलाशांनी संप पुकारला ?

a. आझाद हिंद सेनेच्या अधिकाऱ्यांवरील खटले

b. नौदलाच्या ताफ्याच्या विस्तारासंबंधीचे प्रस्ताव

c. किनाऱ्यावरील नौदल आस्थापनांचे बंद होणे

d. नौदलाच्या ताफ्यांदरम्यान बदल्या

Answer. a

30. महाराष्ट्रात पूर्ववाहिनी आणि पश्चिमवाहिनी नदीप्रणालींना विभक्त करणारा प्रमुख जलविभाजक म्हणून कोणती पर्वतरांग कार्य करते ?

a. विंध्य पर्वतरांग

b. अरवली पर्वतरांग

c. सातपुडा पर्वतरांग

d. सह्याद्री पर्वतरांग

Answer. d

31. पश्चिम घाट ओलांडून मुंबई आणि नाशिक यांना जोडणारा प्रमुख वाहतूक मार्ग कोणत्या घाटातून जातो ?

a. थळ घाट

b. भोर घाट

c. पालघाट खिंड

d. आंबोली घाट

Answer. a

32. महाराष्ट्रातील सर्वोच्च शिखर असलेले कळसूबाई कोणत्या पर्वतरांगेत स्थित आहे ?

a. सह्याद्री पर्वतरांग

b. अटुळा पर्वतरांग

c. बाळेश्वर पर्वतरांग

d. हरिश्चंद्रगड पर्वतरांग

Answer. a

33. लोणारजवळील कोणते मंदिर चालुक्यकालीन उत्पत्ती , हेमाडपंती स्थापत्यशैलीची वैशिष्ट्ये आणि भगवान विष्णूंना समर्पित असणे यांसाठी ओळखले जाते ?

a. गोमुख मंदिर

b. दैत्यसूदन मंदिर

c. मोठा मारुती मंदिर

d. कमळजा देवी मंदिर

Answer. b

34. भारताच्या कोणत्या भागात दख्खन ज्वालामुखीय प्रांताचा सर्वाधिक विस्तार आढळतो , ज्याचे क्षेत्रफळ ५,००,००० चौरस किलोमीटरपेक्षा अधिक आहे ?

a. उत्तर भारत

b. पूर्व भारत

c. पश्चिम भारत

d. दक्षिण भारत

Answer. c

35. पश्चिम घाटाच्या पूर्व उतारावर उगम पावणारी आणि अहमदनगर जिल्ह्यात गोदावरी नदीला मिळणारी तिची उपनदी कोणती ?

a. मांजरा

b. पैन्नगंगा

c. वर्धा

d. प्रवरा

Answer. d

36. हतनूर धरणाच्या वरच्या बाजूस , तापी नदीच्या वरच्या आणि मधल्या उपखोऱ्यांच्या सीमेजवळ कोणती उपनदी तापी नदीला मिळते ?

a. पूर्णा

b. गिरणा

c. वाघूर

d. गोमाई

Answer. a

37. महाराष्ट्रातील चपराळा परिसरात वर्धा आणि वैनगंगा नद्यांच्या संगमातून कोणती नदी निर्माण होते ?

a. कन्हान नदी

b. पेंच नदी

c. प्राणहिता नदी

d. गोदावरी नदी

Answer. c

38. गोदावरी नदीवर पैठणजवळ बांधलेले जायकवाडी धरण महाराष्ट्रातील कोणत्या जिल्ह्यात आहे ?

a. बीड

b. जालना

c. परभणी

d. छत्रपती संभाजीनगर

Answer. d

39. भारताच्या क्षारपाटी नकाशामध्ये समाविष्ट असलेल्या प्रदेशांपैकी अंतर्गत भागातील खाऱ्या सरोवरांसाठी कोणते राज्य विशेषतः ओळखले जाते ?

a. गुजरात

b. राजस्थान

c. ओडिशा

d. कर्नाटक

Answer. b

40.

विदर्भातील कृषिविषयक सल्ल्यानुसार , शेतजमिनीची पूर्वतयारी करताना भात पिकाच्या तुलनेत अधिक खोलीवरून मातीचे नमुने घेण्याची आवश्यकता कोणत्या पिकासाठी असते ?

a. ज्वारी

b. भुईमूग

c. कापूस

d. गहू

Answer. c

41. पश्चिम घाटाच्या कोणत्या बाजूचा प्रदेश मराठवाड्याच्या दिशेने पर्जन्यछायेच्या क्षेत्रात येतो ?

a. उत्तरेकडील बाजू

b. दक्षिणेकडील बाजू

c. पश्चिमेकडील बाजू

d. पूर्वेकडील बाजू

Answer. d

42. महाराष्ट्रातील कोणत्या जिल्ह्यातील कोयना परिसरात वारंवार भूकंपाचे धक्के जाणवतात ?

a. रत्नागिरी

b. सातारा

c. ठाणे

d. लातूर

Answer. b

43. मुंबई -पुणे मार्गिकेमध्ये व्यापार , वाहतूक आणि दळणवळण यांचा समावेश कोणत्या प्रकारच्या आर्थिक क्रियांमध्ये होतो ?

- a. तृतीयक आर्थिक क्रिया
- b. चतुर्थक आर्थिक क्रिया
- c. द्वितीयक आर्थिक क्रिया
- d. प्राथमिक आर्थिक क्रिया

Answer. a

44. भारताच्या पूर्व भागात परतीच्या मान्सूनच्या काळात कोणत्या नदीखोऱ्यांच्या त्रिभुज प्रदेशांना विनाशकारी चक्रीवादळांचा विशेष धोका असतो ?

- a. गंगा, कृष्णा आणि कावेरी
- b. गोदावरी, गंगा आणि कावेरी
- c. गोदावरी, कृष्णा आणि कावेरी
- d. गंगा, गोदावरी आणि कृष्णा

Answer. c

45. साहित्य , विज्ञान , कला किंवा सहकारी चळवळ या क्षेत्रांतील विशेष ज्ञान आणि अनुभव असलेल्या सदस्यांची महाराष्ट्र विधान परिषदेवर निवड कोण करतो ?

- a. पदवीधर मतदारसंघ
- b. शिक्षक मतदारसंघ
- c. विधानसभा
- d. राज्यपाल

Answer. d

46. महाराष्ट्र विधानसभेत एखाद्या प्रस्तावाच्या बाजूने आणि विरोधात समान मते पडल्यास निर्णायक मत देण्याचा अधिकार कोणाला असतो ?

- a. राज्यपाल

b. सभागृहाचा नेता

c. विधानसभा सचिव

d. पीठासीन अधिकारी

Answer. d

47.

स्थानिक स्वराज्य संस्थांच्या वित्तव्यवस्थेचा आढावा घेताना महाराष्ट्र राज्य वित्त आयोगाच्या घटनात्मक कार्यक्षेत्रात ग्रामपंचायतीसोबत कोणत्या संस्थांचाही समावेश होतो ?

a. न्यायाधिकरणे

b. महसूल विभाग

c. विधिमंडळाच्या समित्या

d. नगरपालिका व महानगरपालिका

Answer. d

48.

भारतीय संविधानाच्या अनुच्छेद २४३ZD नुसार , महाराष्ट्रातील जिल्हा नियोजन समित्यांमध्ये ग्रामीण आणि शहरी भागांतील प्रतिनिधित्व निश्चित करण्यासाठी कोणता निकष वापरला जातो ?

a. भौगोलिक क्षेत्रफळ

b. विकासावरील खर्च

c. लोकसंख्येचे प्रमाण

d. स्थानिक महसूल

Answer. c

49. भारतीय संविधानाच्या अनुच्छेद ३७१(२) अंतर्गत विदर्भ , मराठवाडा आणि महाराष्ट्रातील इतर प्रदेशांमध्ये विकासनिधीचे वितरण कोणत्या तत्त्वानुसार केले जाते ?

a. समान प्रमाणात वाटप

b. महसुलाच्या प्रमाणानुसार वाटप

c. न्याय्य वाटप

d. लोकसंख्येच्या प्रमाणानुसार वाटप

Answer. c

50.

महाराष्ट्रातील ग्रामीण स्थानिक स्वराज्य संस्थांसंबंधीच्या कायद्यानुसार जिल्हा परिषदांवर किती विकासविषयक दायित्वे टाकता येतील , हे कोणत्या आर्थिक संसाधनावर अवलंबून असते ?

a. शासकीय अनुदाने

b. एकरकमी अनुदाने

c. जिल्हा निधी

d. स्थानिक उपकर

Answer. c

51.

महाराष्ट्रातील अनुसूचित क्षेत्रांमध्ये गौण खनिजांच्या खाणकामासाठी परवाने देताना , पंचायत (अनुसूचित क्षेत्रांचा विस्तार) अधिनियम (PESA) अंतर्गत ग्रामसभा किंवा योग्य स्तरावरील पंचायतीकडून कोणती बाब आवश्यक आहे ?

a. आर्थिक लेखापरीक्षण

b. पूर्वशिफारस

c. तांत्रिक तपासणी

d. महसूल संकलन

Answer. b

52. महाराष्ट्र लोकसेवा हक्क अधिनियमांतर्गत प्रथम अपीलीय प्राधिकार्याने दिलेल्या आदेशाला पात्र नागरिकांव्यतिरिक्त अन्य कोण आवाहन देऊ शकते ?

a. पदनिर्देशित अधिकारी

b. सक्षम प्राधिकारी

c. राज्य आयुक्त

d. सार्वजनिक प्राधिकरण

Answer. a

53.

महाराष्ट्रातील माहितीचा अधिकार (RTI) कायद्यांतर्गत अभिलेख नाकारल्याविरुद्ध अपील दाखल झाल्यास , मूळ नकार योग्य असल्याचे सिद्ध करण्याची जबाबदारी कोणाची असते ?

a. पुनरावलोकन करणारे आयुक्त

b. पदनिर्देशित जनमाहिती अधिकारी

c. माहिती मागणारा अर्जदार

d. अपीलीय अधिकारी

Answer. b

54. महसुली विभागातील विविध प्रशासकीय जिल्ह्यांमध्ये राज्य शासनाचा प्रमुख प्रतिनिधी म्हणून कोणता अधिकारी कार्य करतो ?

a. जिल्हाधिकारी

b. उपविभागीय अधिकारी

c. विभागीय आयुक्त

d. महसूल निरीक्षक

Answer. c

55. मुंबईच्या वार्षिक नागरी अर्थसंकल्पीय अंदाजपत्रकाचा मसुदा समितीमार्फत तयार झाल्यानंतर त्याला अंतिम मंजूरी कोण देते ?

a. महानगरपालिका आयुक्त

b. शिक्षण समिती

c. स्थायी समिती

d. महानगरपालिका

Answer. d

56.

मुंबई उच्च न्यायालयाचे औरंगाबाद खंडपीठ प्रामुख्याने कोणत्या भौगोलिक प्रदेशातील नागरिकांना न्यायिक सेवा उपलब्ध करून देण्यासाठी स्थापन करण्यात आले ?

a. विदर्भ

b. मराठवाडा

c. सौराष्ट्र

d. कोकण

Answer. b

57. भारतीय संविधानाच्या अनुच्छेद १५(३) अंतर्गत महिला आणि मुलांसाठी विशेष तरतुदी करण्याची परवानगी देऊन कोणते तत्त्व प्रस्थापित केले जाते ?

a. प्रक्रियात्मक समानता

b. निवडणुकीतील समानता

c. वास्तविक समानता

d. औपचारिक समानता

Answer. c

58.

आदिवासींच्या संरक्षणविषयक तरतुदींच्या कथित उल्लंघनाची चौकशी करताना , भारतीय संविधानाच्या अनुच्छेद ३३८अ अंतर्गत राष्ट्रीय अनुसूचित जमाती आयोगाला (NCST) कोणती कृती करण्याचा स्पष्ट अधिकार आहे ?

a. साक्षीदारांना समन्स बजावणे

b. मनाई आदेश देणे

c. शिक्षा सुनावणे

d. न्यायनिर्णय रद्द करणे

Answer. a

59. प्रलंबित दिवाणी खटला नियमित लोकअदालतीसमोर सादर केला जातो ; मात्र तेथे तो तडजोडीने निकाली न निघाल्यास पुढील कार्यवाही कोठे सुरू राहते ?

a. राज्य विधी सेवा प्राधिकरण

b. जिल्हा विधी सेवा प्राधिकरण

c. तालुका विधी सेवा समिती

d. मूळ न्यायालय

Answer. d

60. महाराष्ट्राच्या सध्याच्या आर्थिक आकडेवारीच्या मालिकेत , राज्याच्या उत्पादनाचा अंदाज चालू किमतींवर मोजला असल्यास त्यासाठी कोणती संज्ञा वापरली जाते ?

a. नाममात्र अंदाज

b. वास्तविक अंदाज

c. मूलभूत किमतींवरील अंदाज

d. क्षेत्रनिहाय अंदाज

Answer. a

61.

भारतीय संविधानाच्या अनुच्छेद २७५ अंतर्गत , महसुलातील तूट भरून काढण्यासाठी आर्थिक मदतीची गरज असल्याचे आढळलेल्या राज्याला कोणत्या स्वरूपाची आर्थिक मदत दिली जाऊ शकते ?

a. केंद्रीय करांमधील हिस्सा

b. स्वतःच्या स्रोतांपासून मिळणारा महसूल

c. करेतर महसूल

d. सहाय्यक अनुदाने

Answer. d

62. महाराष्ट्रात पुनर्रचित वितरण क्षेत्र योजना (RDSS) राबविण्यासाठी जबाबदार असलेल्या वीज वितरणाशी संबंधित संस्थांची कोणती जोडी योग्य आहे ?

a. महाराष्ट्र विद्युत नियामक आयोग (MERC) आणि महाराष्ट्र राज्य वीज वितरण कंपनी मर्यादित (MAHADISCOM)

b. महाराष्ट्र विद्युत नियामक आयोग (MERC) आणि बेस्ट (BEST)

c. महाराष्ट्र शासन आणि महाराष्ट्र विद्युत नियामक आयोग (MERC)

d. महाराष्ट्र राज्य वीज वितरण कंपनी मर्यादित (MAHADISCOM) आणि बेस्ट (BEST)

Answer. d

63.

महाराष्ट्रातील विमुक्त जाती -भटक्या जमाती (VJNT) आणि विशेष मागासवर्गीय समुदायांची वस्ती असलेल्या भागांमध्ये मूलभूत सुविधा सुधारण्यासाठी कोणत्या योजनेचा वापर करावा ?

a. सावित्रीबाई फुले शिष्यवृत्ती योजना

b. महाज्योती (MAHAJYOTI)

c. वसंतराव नाईक तांडा/वस्ती सुधार योजना

d. सारथी (SARATHI)

Answer. c

64. भविष्यातील पीकहानीमुळे नाशिकमधील द्राक्ष व्यापारावर होणारा परिणाम कमी करण्यासाठी कोणता उपाय अवलंबला जात आहे ?

a. प्रमुख द्राक्ष उत्पादक तालुक्यांतील द्राक्षबागांचे क्षेत्र वाढवणे

b. निर्यातीसाठी उपयुक्त आणि प्रतिकूल परिस्थितीचा सामना करू शकणाऱ्या द्राक्षांच्या जाती विकसित करणे

c. युरोपीय बाजारपेठांवरील अवलंबित्व वाढवणे

d. उत्पादन सर्वाधिक असलेल्या पट्ट्यातच द्राक्ष उत्पादन केंद्रित करणे

Answer. b

65. ग्रामीण पायाभूत सुविधा विकास निधीअंतर्गत राज्य शासनाच्या मालकीच्या महामंडळांना कोणत्या प्रकारची आर्थिक मदत मिळू शकते ?

- a. खाजगी औद्योगिक उपक्रमांसाठी वित्तपुरवठा
- b. अल्पकालीन कृषी व्यापारासाठी कर्ज
- c. पात्र ग्रामीण पायाभूत सुविधा प्रकल्पांसाठी कर्ज
- d. प्राथमिक बाजारपेठेत जारी केलेल्या रोख्यांसाठी वित्तपुरवठा

Answer. c

66.

एखाद्या पारंपरिक ग्रामीण उत्पादनाला भौगोलिक मानांकन (GI) मिळाल्यास, स्थानिक आर्थिक विकासातील त्याच्या संभाव्य योगदानाचे सर्वाधिक योग्य वर्णन कोणते ?

- a. उत्पादनाचे गावांमधून शहरांकडे स्थलांतर करणे
- b. उत्पादनातील सहभाग मोठ्या उत्पादकांपुरताच मर्यादित ठेवणे
- c. पारंपरिक उत्पादकांच्या उत्पन्नात भर घालणे
- d. उत्पादनाचा वारसागत स्थानिक कौशल्यांशी असलेला संबंध तोडणे

Answer. c

67. महाराष्ट्राच्या औद्योगिक विकासाच्या इतिहासात, महाराष्ट्र औद्योगिक विकास महामंडळाची (MIDC) स्थापना होण्यापूर्वी कोणती संस्था कार्यरत होती ?

- a. औद्योगिक विकास मंडळ
- b. बोरकर समिती
- c. उद्योग विभाग
- d. राज्य विधिमंडळ

Answer. a

68.

पुणे वाहन सुटे भाग समूहासाठी (Pune Auto Components Cluster) तांत्रिक किंवा शैक्षणिक सहाय्य पुरवणाऱ्या पुण्यातील संस्थांची संपूर्णपणे योग्य जोडी कोणती ?

- a. अभियांत्रिकी महाविद्यालय, पुणे (COEP) आणि शासकीय तंत्रनिकेतन, पुणे
- b. ऑटोमोटिव्ह रिसर्च असोसिएशन ऑफ इंडिया (ARAI) आणि लघुउद्योजक विकास समिती
- c. जिल्हा उद्योग केंद्र (DIC) आणि महिला उद्योजक संस्था
- d. अभियांत्रिकी महाविद्यालय, पुणे (COEP) आणि मराठा चेंबर ऑफ कॉमर्स

Answer. a

69. महाराष्ट्रातील शेंद्रा -बिडकीन औद्योगिक क्षेत्रात प्रोत्साहन दिल्या जाणाऱ्या प्राधान्य उद्योगांमध्ये खालीलपैकी कोणत्या उद्योगाचा स्पष्टपणे समावेश आहे ?

- a. जहाजबांधणी आणि सागरी उपकरणे
- b. खाणकाम आणि खनिज उत्खनन
- c. पेट्रोलियम शुद्धीकरण आणि पेट्रोरसायने
- d. औषधनिर्माण आणि जैवतंत्रज्ञान

Answer. d

70. भारतातील प्रमुख वित्तीय केंद्र म्हणून मुंबईचे स्थान अधोरेखित करणाऱ्या संस्थांचा सर्वाधिक योग्य समूह कोणता ?

- a. भारतीय रिझर्व्ह बँक, बॉम्बे स्टॉक एक्स्चेंज आणि नॅशनल स्टॉक एक्स्चेंज
- b. टाटा समूह, रिलायन्स इंडस्ट्रीज आणि आदित्य बिर्ला समूह
- c. मुंबई पोर्ट ट्रस्ट, जवाहरलाल नेहरू बंदर प्राधिकरण (JNPT) आणि मुलुंड अंतर्देशीय कंटेनर डेपो (ICD)
- d. पश्चिम रेल्वे, मध्य रेल्वे आणि कोकण रेल्वे

Answer. a

71. महात्मा ज्योतिराव फुले जनआरोग्य योजनेअंतर्गत एकात्मिक व्यवस्थेत सहभागी रुग्णालयांच्या उपचारविषयक दाव्यांची पूर्तता कशा प्रकारे केली जाते ?

- a. रुग्ण प्रथम रुग्णालयाला पैसे देतात आणि नंतर परताव्यासाठी अर्ज करतात.
- b. रुग्णालये पात्र कुटुंबांकडून थेट उपचारांची रक्कम वसूल करतात.
- c. रुग्ण स्वतंत्रपणे त्यांच्या स्थानिक प्राधिकरणांकडे दावे सादर करतात.
- d. राज्य आरोग्य हमी संस्था संलग्न रुग्णालयांना थेट पैसे अदा करतात.

Answer. d

72.

राष्ट्रीय फलोत्पादन अभियानाच्या (National Horticulture Mission) चौकटीअंतर्गत , कोणत्या पिकाचा विकास कार्यक्रम स्वतंत्र मंडळामार्फत स्वतंत्रपणे राबविण्यात आला ?

- a. काजू
- b. नारळ
- c. कोको
- d. मसाल्याची पिके

Answer. b

73. मानव विकास निर्देशांकाच्या (HDI) संकल्पनेनुसार , व्यक्तींच्या जीवनातील संधींचे मूल्यमापन करताना कोणत्या बाबीला मध्यवर्ती महत्त्व दिले जाते ?

- a. भौतिक संपत्तीची समानता
- b. स्वतःच्या दृष्टीने मूल्यवान असलेल्या जीवनपद्धती निवडण्याचे स्वातंत्र्य
- c. समान वस्तूंची एकसमान उपलब्धता
- d. केवळ राष्ट्रीय उत्पन्नाची कमाल वाढ

Answer. b

74.

महाराष्ट्रातील एका जिल्ह्याकडे ग्रामीण रस्त्याचा प्रकल्प किंवा सिंचन कालव्याचा प्रकल्प यांपैकी एक हाती घेण्यासाठी पुरेसा निधी आहे . जर जिल्ह्याने सिंचन कालव्याचा प्रकल्प निवडला , तर ग्रामीण रस्त्याच्या प्रकल्पापासून मिळणाऱ्या गमावलेल्या लाभाला अर्थशास्त्रात काय म्हणतात ?

a. बुडीत खर्च

b. संधी खर्च

c. सीमांत खर्च

d. स्थिर खर्च

Answer. b

75. मध्य भारतातील ताडोबा -अंधारी व्याघ्र प्रकल्पात वाघांचे प्रमुख अधिवास कोणत्या प्रकारच्या वनांनी व्यापलेले आहेत ?

a. उष्णकटिबंधीय आर्द्र पानझडी वने

b. उष्णकटिबंधीय शुष्क पानझडी वने

c. उष्णकटिबंधीय निम-सदाहरित वने

d. उष्णकटिबंधीय सदाहरित वने

Answer. b

76. मेळघाटातील लागवडीखाली नसलेल्या डोंगरउतारांवर पावसाचे पाणी साठवून त्याचे संवर्धन करण्यासाठी कोणता पाणलोट क्षेत्र उपचार योग्य आहे ?

a. शेतातील बांधबंदिस्ती

b. उतारावरील लघुबंधारे

c. डोंगरउतारांवरील बांध

d. समोच्च रेषांवर खोदलेले चर

Answer. d

77. संजय गांधी राष्ट्रीय उद्यानातील वने पृष्ठभागावरील पाण्याचा प्रवाह मंदावतात आणि भूजल पुनर्भरणास चालना देतात . यामुळे कोणत्या चक्राचे नियमन होते ?

a. जलचक्र

b. नायट्रोजन चक्र

c. कार्बन चक्र

d. स्फुरद चक्र

Answer. a

78. महाराष्ट्रातील भीमाशंकर वन्यजीव अभयारण्याची स्थापना करताना अधिवास संरक्षणाच्या दृष्टीने कोणत्या प्राण्याला प्रामुख्याने केंद्रस्थानी ठेवण्यात आले होते ?

a. भारतीय ठिपकेदार हरिण

b. भारतीय महाकाय खार

c. भारतीय राखाडी लंगूर

d. भारतीय रानडुक्कर

Answer. b

79. शहरी विकासामुळे शिवडी येथील चिखलयुक्त खाद्यशोध क्षेत्रे नष्ट झाल्यास , तेथे येणाऱ्या किनारी पक्ष्यांचा कोणता अधिवास थेट नष्ट होईल ?

a. वालुकामय किनारी अधिवास

b. खडकाळ किनारी अधिवास

c. प्रवाळभित्ती अधिवास

d. किनारी पाणथळ अधिवास

Answer. d

80. नांदूर मधमेश्वर येथे जलाशयाच्या पाणीपातळीत ऋतुमानानुसार होणारे चढ-उतार प्रामुख्याने कोणत्या पर्यावरणीय परिस्थितीमधील बदल दर्शवतात ?

a. भूवैज्ञानिक परिस्थिती

b. वातावरणीय परिस्थिती

c. वनस्पतीविषयक परिस्थिती

d. जलविषयक परिस्थिती

Answer. d

81. पेंच व्याघ्र प्रकल्पात वनस्पती खाणारा आणि वाघांसाठी भक्ष्य ठरू शकणारा पोषणस्तरावरील गट कोणता ?

a. सर्वोच्च भक्षक

b. द्वितीयक उपभोक्ते

c. प्राथमिक उपभोक्ते

d. विघटक

Answer. c

82. महाराष्ट्रातील कोकण प्रदेशात कोणत्या प्रकारच्या वनांना 'खाजन वने' म्हणून ओळखले जाते ?

a. सदाहरित वने

b. आर्द्र पानझडी वने

c. खारफुटी वने

d. शुष्क पानझडी वने

Answer. c

83.

चंद्रपूर येथील कोळशावर आधारित औष्णिक विद्युत केंद्रांच्या परिसरातील बाह्य हवेमधील प्रदूषकांच्या एकाग्रतेचे निरीक्षण करण्यासाठी शासनाचा कोणता उपाय थेट उपयुक्त ठरतो ?

a. सभोवतालच्या हवेच्या गुणवत्तेचे निरीक्षण

b. चिमणीतील उत्सर्जनाचे सतत निरीक्षण

c. कोळशाच्या गुणवत्तेची नियतकालिक तपासणी

d. औद्योगिक उत्सर्जनविषयक नियमपालनाचे लेखापरीक्षण

Answer. a

84.

जुन्नर –आंबेगाव परिसरात मानवी हस्तक्षेपामुळे बिबट्यांचा अधिवास लहान आणि एकमेकांपासून विलग झालेल्या तुकड्यांमध्ये विभागला जातो , तेव्हा कोणती पर्यावरणीय प्रक्रिया घडते ?

- a. अधिवासाचा न्हास
- b. अधिवासाचे रूपांतरण
- c. अधिवासाचे क्षेत्रफळ कमी होणे
- d. अधिवासाचे विखंडन

Answer. d

85.

भारताच्या ई-कचरा (व्यवस्थापन) नियम , २०२२ नुसार , टाकून दिलेल्या इलेक्ट्रॉनिक उपकरणांच्या पुनर्चक्रणासाठी निर्धारित उद्दिष्टे पूर्ण करण्याची जबाबदारी कोणत्या घटकाची आहे ?

- a. उत्पादक
- b. ग्राहक
- c. किरकोळ विक्रेता
- d. संकलन प्रतिनिधी

Answer. a

86. नदीप्रवाह क्षेत्रातील जलग्रहण प्रदेशात रस्त्याचे पक्के बांधकाम केल्यास पावसाच्या पाण्याच्या कोणत्या प्रकारच्या प्रवाहात वाढ होण्याची शक्यता असते ?

- a. मृदमध्ये पाण्याचे अंतःस्रवण
- b. भूजल पुनर्भरण
- c. पृष्ठभागावरील प्रवाह

d. वनस्पतींकडून पाण्याचे शोषण

Answer. c

87. महासागराच्या आम्लीकरणामुळे प्रवाळांच्या सांगाड्यांना धोका निर्माण झाल्यास, हे सांगाडे तयार करण्यासाठी प्रवाळ कोणत्या खनिज संयुगाचा वापर करतात ?

a. कॅल्शियम सल्फेट

b. कॅल्शियम कार्बोनेट

c. कॅल्शियम फॉस्फेट

d. कॅल्शियम क्लोराइड

Answer. b

88.

BARC च्या अन्नसंरक्षणविषयक उपयोगांमध्ये अंकुरण रोखण्याऐवजी सूक्ष्मजीवांमुळे होणारे दूषितीकरण कमी करण्यासाठी कोणत्या पदार्थावर विशेष प्रक्रिया केली जाते ?

a. आंबे

b. मसाले

c. कांदे

d. बटाटे

Answer. b

89.

विश्वाच्या प्रारंभीच्या संरचनांचा अभ्यास करण्यासाठी जायंट मीटरवेव्ह रेडिओ टेलिस्कोप (GMRT) द्वारे मंद आणि अधिक तांबड्या दिशेला विस्थापित झालेल्या उत्सर्जनाच्या साहाय्याने पदार्थाच्या कोणत्या स्वरूपाचा शोध घेतला जातो ?

a. आयनीकृत हायड्रोजन

b. उदासीन हायड्रोजन

c. आण्विक हायड्रोजन

d. ड्युटेरियम वायू

Answer. b

90. जलविद्युत केंद्रामध्ये जलाशयातून सोडलेल्या पाण्यामुळे कोणता घटक थेट फिरवला जातो ?

a. टर्बाइन

b. जनित्र

c. दाबयुक्त जलवाहिनी

d. जलद्वार

Answer. a

91. मुंबईच्या उपनगरीय रेल्वे जाळ्यासाठी विद्युत पुरवठ्याचा विद्युत विभव बदलण्यास रोहित्रामध्ये कोणते भौतिक तत्त्व कार्य करते ?

a. स्वप्रेरण

b. स्थिरविद्युत प्रेरण

c. अन्योन्य प्रेरण

d. चुंबकीय शैथिल्य

Answer. c

92. कृत्रिम पदार्थाच्या निर्मितीदरम्यान अल्कीनसारख्या प्रारंभिक रेणूंना जोडून पुनरावृत्ती होणाऱ्या साखळ्या तयार करणारी रासायनिक अभिक्रिया कोणती ?

a. एस्टरीकरण

b. बहुवारिकीकरण

c. साबणीकरण

d. हायड्रोजनीकरण

Answer. b

93.

महाराष्ट्रातील साखर कारखान्यात सुक्रोजचे स्फटिकीकरण झाल्यानंतर तयार झालेली घन साखर उर्वरित मळीपासून वेगळी करण्यासाठी कोणते यंत्र वापरले जाते ?

a. निवळक

b. बाष्पीभवक

c. स्फटिकीकारक

d. अपकेंद्रित्र

Answer. d

94. हिंगोली येथे प्रस्तावित LIGO-India शोधकाला परतणाऱ्या लेसर किरणांमधील अत्यंत सूक्ष्म फरक शोधण्यासाठी कोणती प्रकाशीय घटना मदत करते ?

a. अपवर्तन

b. विवर्तन

c. ध्रुवीकरण

d. व्यतिकरण

Answer. d

95. प्रकाशीय तंतूमध्ये पूर्ण आंतरिक परावर्तन होण्यासाठी आपतन कोन हा क्रांतिक कोनाच्या तुलनेत कसा असावा ?

a. क्रांतिक कोनापेक्षा मोठा

b. क्रांतिक कोनापेक्षा लहान

c. क्रांतिक कोनाइतका

d. क्रांतिक कोनाशी असंबंधित

Answer. a

96.

ॲसिटिक आम्ल आणि सोडियम ॲसिटेट यांच्या मिश्रणात थोड्या प्रमाणात हायड्रोक्लोरिक आम्ल मिसळल्यास , मिसळलेल्या आम्लातील हायड्रोजन आयनांचा प्रामुख्याने कोणता आयन वापर करून घेतो ?

a. Na^+

b. CH_3COO^-

c. Cl^-

d. H_3O^+

Answer. b

97.

लाल रक्तपेशींच्या रक्तसंक्रमणादरम्यान, रक्तगट न जुळणाऱ्या दात्याच्या पेशींना प्राप्तकर्त्याच्या प्रतिपिंडांमुळे एकमेकांना चिकटून समूह तयार होतात. या प्रक्रियेला काय म्हणतात ?

a. समूहन

b. रक्त गोठणे

c. रक्तस्राव

d. रक्ताभिसरण

Answer. a

98. दिवसा रंध्रांच्या द्वारपेशींमध्ये प्रामुख्याने कोणता धनायन साचतो, ज्यामुळे त्यांची जलविभवं क्षमता कमी होते आणि रंध्रे उघडण्यास मदत होते ?

a. क्लोराइड आयन

b. हायड्रोजन आयन

c. पोटॅशियम आयन

d. कॅल्शियम आयन

Answer. c

99. कॅल्शियम कार्बोनेटच्या विघटनानंतर तयार झालेल्या कॅल्शियम ऑक्साइडची पाण्याशी अभिक्रिया होताना उष्णतेतील बदलांचा योग्य क्रम कोणता ?

a. उष्णतेचे उत्सर्जन – उष्णतेचे उत्सर्जन

b. उष्णतेचे उत्सर्जन – उष्णतेचे शोषण

c. उष्णतेचे शोषण – उष्णतेचे शोषण

d. उष्णतेचे शोषण – उष्णतेचे उत्सर्जन

Answer. d

100. बाह्य बलांचा प्रभाव नसताना गुळगुळीत मार्गावरून गतिमान असलेल्या दोन गाड्यांची टक्कर झाल्यास , खालीलपैकी कोणती भौतिक राशी अपरिवर्तित राहते ?

a. सरासरी चाल

b. रेखीय संवेग

c. गतिज ऊर्जा

d. सापेक्ष वेग

Answer. b

Test Answer

1. (a)	2. (b)	3. (c)	4. (d)	5. (d)	6. (c)	7. (b)	8. (a)	9. (a)	10. (c)
11. (b)	12. (d)	13. (d)	14. (d)	15. (b)	16. (c)	17. (a)	18. (a)	19. (d)	20. (c)
21. (d)	22. (a)	23. (a)	24. (c)	25. (c)	26. (c)	27. (b)	28. (a)	29. (a)	30. (d)
31. (a)	32. (a)	33. (b)	34. (c)	35. (d)	36. (a)	37. (c)	38. (d)	39. (b)	40. (c)
41. (d)	42. (b)	43. (a)	44. (c)	45. (d)	46. (d)	47. (d)	48. (c)	49. (c)	50. (c)
51. (b)	52. (a)	53. (b)	54. (c)	55. (d)	56. (b)	57. (c)	58. (a)	59. (d)	60. (a)
61. (d)	62. (d)	63. (c)	64. (b)	65. (c)	66. (c)	67. (a)	68. (a)	69. (d)	70. (a)
71. (d)	72. (b)	73. (b)	74. (b)	75. (b)	76. (d)	77. (a)	78. (b)	79. (d)	80. (d)
81. (c)	82. (c)	83. (a)	84. (d)	85. (a)	86. (c)	87. (b)	88. (b)	89. (b)	90. (a)
91. (c)	92. (b)	93. (d)	94. (d)	95. (a)	96. (b)	97. (a)	98. (c)	99. (d)	100. (b)